

MEDNARODNI STANDARDI ZA
FITOSANITARNE UKREPE

ISPM 15

Pravila za lesen pakirni material v mednarodni trgovini

Pripravi sekretariat Mednarodne
konvencije za varstvo rastlin.
Sprejeto 2018, objavljeno 2019.

© FAO 2018

ISPM 15

Uporabljeni poimenovanja in predstavitve gradiva v tem informativnem dokumentu ne pomenijo navajanja kakršnih koli mnenj Organizacije za prehrano in kmetijstvo Združenih narodov - Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) o pravnem ali razvojnem statusu katere koli države, ozemlja, mesta ali območja, ali o njihovih pristojnih organih, ali o razmejitvi njihovih zunanjih ali notranjih meja. Navedba posameznih podjetij ali proizvodov proizvajalcev, patentiranih ali nepatentiranih, ne pomeni, da jih FAO potrjuje ali priporoča prednostno pred drugimi podobne vrste, ki niso omenjeni.

Stališča, izražena v tem informativnem dokumentu, so stališča avtorja(ev) dokumenta, in ne odražajo nujno tudi stališča ali politike FAO.

© FAO, 2018

ISPM 15

Nekatere pravice so pridržane. To delo je na voljo pod okriljem Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 IGO licence (CC BY-NC-SA 3.0 IGO); <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo/legalcode>.

Pod pogoji tega dovoljenja je to delo dovoljeno kopirati, redistribuirati in prilagajati za netrgovske namene, pod pogojem, da je delo pravilno citirano. Pri kakršni koli uporabi tega dela ni dovoljeno navajati domnev, da FAO potrjuje kakršno koli posebno organizacijo, proizvode ali storitve. Ni dovoljena uporaba logotipa FAO. Če se to delo prilagodi, mora pridobiti dovoljenje v okviru istega ali enakovrednega dovoljenja Creative Commons. Če se to delo prevede, mora prevod vsebovati naslednji disclaimer skupaj z zahtevanim navedkom: »Tega prevoda ni ustvarila Organizacija za prehrano in kmetijstvo Združenih narodov - Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). Organizacija FAO ni odgovorna za vsebino ali pravilnost tega prevoda. Originalna angleška izdaja je avtentična izdaja.

Spori, nastali v okviru dovoljenja, ki jih ni mogoče rešiti po mirni poti, se rešujejo z mediacijo in arbitražo, kakor je opisano v Členu 8 dovoljenja, razen če ni drugače navedeno. Veljavna mediacijska pravila so mediacijska pravila Svetovne organizacije o intelektualni lastnini - World Intellectual Property Organization, <http://www.wipo.int/amc/en/mediation/rules>; vsakršna arbitraža se izvaja v skladu z Arbitražnimi pravili Komisije o mednarodnem trgovinskem pravu Združenih narodov - Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).

Gradiva tretjih strani. Uporabniki, ki želijo ponovno uporabiti gradivo v tem delu, ki pripada tretjim stranem, kot so tabele, risbe ali slike, so odgovorni za odločanje o tem, ali se zahteva dovoljenje za tako ponovno uporabo, in za pridobitev dovoljenja od imetnika avtorskih pravic. Tveganje za tožbene zahtevke kot posledce kršitve katerih koli elementov dela v lasti tretjih strani je samo na strani uporabnika.

Prodaja, pravice in izdaja dovoljenj. Informativni dokumenti FAO so na voljo na spletišču FAO (www.fao.org/publications) in jih je mogoče kupiti prek: publications-sales@fao.org. Vloge za trgovsko uporabo se predložijo na: www.fao.org/contact-us/licence-request. Povpraševanja glede pravic in izdaje dovoljenj se predložijo na: copyright@fao.org.

Če se ta ISPM reproducira, je treba navesti, da so veljavne potrjene različice ISPM na voljo za prenos na: www.ippc.int.

Za uradne sklice, ustvarjanje politik ali za preprečevanje in reševanje sporov se je dovoljeno sklicevati samo na tiste ISPM, ki so objavljeni na: <https://www.ippc.int/en/core-activities/standardssetting/ispm/#614>.

Zgodovina objav

To ni uradni del standarda.

1999-10: na ICPM-2 dodana tema lesen pakirni material (1999-001).

2000-06: osnutek besedila, ki ga je pripravila posebej za to imenovana strokovna delovna skupina (EWG).

2001-02: osnutek besedila, ki ga je pripravila posebej za to imenovana izvedenska delovna skupina.

2001-05: na ISC-3 revidiran osnutek besedila in odobren za posvetovanje z državami članicami IPPC (MC - Member Consultation).

2001-06: poslano v posvetovanje z državami članicami IPPC (MC). 2001-11: na ISC-4 revidiran osnutek besedila za sprejetje.

2002-03: na ICPM-4 sprejet standard.

ISPM 15: 2002. Pravila za lesen pakirni material v mednarodni trgovini. Rim, 2002, IPPC, FAO.

2005-03: priloga 1: Načrt zaplinjevanja z metilbromidom (2005-011), ki jo je revidiral tehnični odbor za gozdno karanteno (TPFQ – Technical Panel on Forest Quarantine).

2005-05: priloga 1, ki jo je odbor za standarde (SC - Standards Committee) revidiral in odobril za posvetovanje z državami članicami IPPC (MC).

2005-06: poslano za posvetovanje z državami članicami IPPC (MC) po hitrem postopku.

2005-11: priloga 1 za sprejetje, ki jo je revidiral SC.

2006-04: na CPM-1 sprejeta revidirana priloga 1.

ISPM 15: 2006. Pravila za lesen pakirni material v mednarodni trgovini. Rim, IPPC, FAO.

2006-04: na CPM-1 dodana tema revizija ISPM št. 15 (2006-036).

2006-05: specifikacija 31 revizije ISPM št. 15, ki jo je odobril odbor za standarde (SC).

2007-07: standard, ki ga je revidiral TPFQ.

2008-05: revidiral SC in odobril za posvetovanje z državami članicami IPPC (MC).

2008-06: poslano za posvetovanje z državami članicami IPPC (MC).

2008-11: standard za sprejetje, ki ga je revidiral SC.

2009-03: na CPM-4 sprejet revidirani standard.

ISPM 15: 2009. Pravila za lesen pakirni material v mednarodni trgovini. Rim, IPPC, FAO.

2009-06: priloga 1 k ISPM 15, ki jo je revidiral TPFQ.

2010-09: priloga 1 k ISPM 15, ki jo je revidiral TPFQ, z upoštevanjem dielektričnega toplotnega tretiranja in tretiranja s sulfuriil fluoridom.

2011-05: revidirana priloga 1 k ISPM 15, ki jo je SC odobril za posvetovanje z državami članicami IPPC (MC).

2012-11: standard za sprejetje, ki ga je revidiral SC.

2013-03: na CPM-8 sprejeta revidirana priloga 1 k ISPM 15 s posledičnimi spremembami priloge 2.

ISPM 15: Priloga 1. Odobrene metode tretiranja lesenega pakirnega materiala (2013). Rim, IPPC, FAO.

2006-09: predložena metoda tretiranja *Načrt zaplinjevanja lesenega pakirnega materiala s sulfuriil fluoridom* (2007-101).

2006-12: metodo tretiranja je revidiral tehnični odbor za metode fitosanitarnega tretiranja (TPPT - Technical Panel on Phytosanitary Treatments).

2007-07: revidirano besedilo je pregledal tehnični odbor za gozdno karanteno - TPFQ.

2007-12: dodatno revidirano besedilo je predloženo odboru TPPT.

2008-12: razprava znotraj odbora TPFQ.

2009-01: odbor TPPT je revidiral metodo tretiranja.

2009-07: spremenjeno besedilo obravnava odbor TPFQ.

2010-07: besedilo je posodobljeno in priporočeno odboru za standarde (SC).

2010-09: razprava znotraj odbora TPFQ.

2011-04: odločitev odbora SC po e-pošti.

2011-05: odbor SC je po e-razpravi besedilo vrnil odboru TPPT.

2011-07: odbor TPPT je revidiral besedilo na podlagi komentarjev odbora SCs.

2011-10: odbor TPPT je revidiral metodo tretiranja.

2012-02: razprava znotraj odbora TPFQ.

2012-12: odbor TPPT je revidiral metodo tretiranja.

2014-06: odbor TPPT je priporočil metodo tretiranja odboru SC za odobritev za posvetovanje.

2014-09: odbor SC je odobril metodo tretiranja za posvetovanje prek e-odločbe.

2014-11: odbor SC se se strinja, da se *Načrt zaplinjevanja lesenega pakirnega materiala s sulfuriil fluoridom* (2007-101) razdeli v dve ločeni temi: *Načrt zaplinjevanja insektov v obeljenem lesu s sulfuriil fluoridom* (2007-101A) in *Načrt zaplinjevanja nematodov in insektov v obeljenem lesu s sulfuriil fluoridom* (2007-101B), in CPM priporočil, da vključi novo temo: *Revizija oddelka o dielektričnem segrevanju (priloga 1 (Odobrene metode tretiranja v povezavi z lesenim pakirnim materialom) v ISPM 15 (Pravila za lesen pakirni material v mednarodni trgovini))*.

2014-12: odbor TPFQ je revidiral osnutek metode tretiranja *Načrt zaplinjevanja nematodov in insektov v obeljenem lesu s sulfuriil fluoridom* (2007-101B) za vključitev v ISPM 15 (2006-010A).

2015-05: odbor SC je revidiral in odobril osnutek revizije za ISPM 15 v zvezi s temama 2006-010A in 2007-101B za posvetovanje.

2015-07: posvetovanje o obeh osnutkih ISPM.

2016-01: odbor TPFQ je dal svoje predloge za osnutek besedil ter besedila, ki ga je predložil g. Steward.

2016-05: odbor SC-7 je zaprosil odbor TPPT, da bolje oceni obe metodi tretiranja.

2017-05: odbor SC-7.

2017-07: drugo posvetovanje.

2017-10: g. Steward je revidiral osnutek na podlagi komentarjev na posvetovanju.

2017-11: odbor SC je na sestanku revidiral osnutek in ga odobril za sprejetje na CPM.

2018-04: na CPM-13 je bila sprejeta revidirana priloga 1 k ISPM 15 s posledičnimi spremembami priloge 2.

ISPM 15. Priloga 1. *Odobrene metode tretiranja v povezavi z lesnim pakirnim materialom* (2018). Rim, IPPC, FAO.

ISPM 15. Priloga 2. *Znak in njegova namestitve* (2018). Rim, IPPC, FAO.

2015-06: Sekretariat IPPC je vnesel končne spremembe in prilagodil končno obliko standardov po predhodnem preklicu standardnega postopka iz CPM-10 (2015).

2016-06: Sekretariat IPPC je vnesel uredniške popravke in vključil kratico »DH« v prvi oddelek priloge 2.

2017-04: na CPM so bili sprejeti končni popravki, da se izognemo uporabi »trgovinski partner / trading partner«.

Sekretariat IPPC je vnesel končne popravke.
2019-02: Sekretariat IPPC je odpravil napako na Sliki 4.
Zgodovina objav je bila nazadnje posodobljena 2019-02.

VSEBINA

Sprejetje.....	2
UVOD	2
Področje uporabe.....	2
Viri 2	
Opredelitve izrazov	3
Splošni pregled zahtev.....	3
ZAHTEVE	4
1 Podlaga za pravila.....	4
2 Predpisan lesen pakirni material.....	4
2.1 Izjeme	4
3 Fitosanitarni ukrepi za lesen pakirni material.....	4
3.1 Odobreni fitosanitarni ukrepi	5
3.2 Odobritev novih ali izboljšanih metod tretiranja.....	5
3.3 Alternativni dvostranski sporazumi	5
4 Odgovornost NPPO	6
4.1 Urejevalni vidiki.....	6
4.2 Namestitev in uporaba znaka	6
4.3 Zahteve za tretiranje in označevanje znova uporabljenega, popravljenega ali predelanega lesenega pakirnega materiala	6
4.4 Tranzit	7
4.5 Postopki po uvozu.....	7
4.6 Fitosanitarni ukrepi pri neskladnosti na vstopni točki.....	8
PRILOGA 1: Odobrene metode tretiranja lesenega pakirnega materiala (2018).....	9
PRILOGA 2: Znak in njegova namestitev (2018).....	16
DODATEK 1: Metode varne odstranitve neskladnega lesenega pakirnega materiala.....	19

Slovenski prevodi standardov so objavljeni na spletni strani Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin: http://www.uvhvvr.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/mednarodne_zadeve/.

Slovenski prevod mednarodne konvencije o varstvu rastlin je objavljen kot Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu rastlin (spremenjene) (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 23/00): <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlmpid=2000113>.

Sprejetje

Ta standard je bil najprej sprejet na četrtem zasedanju začasne komisije za fitosanitarne ukrepe, marca 2002, in sicer kot Smernice za zakonsko urejanje lesenega pakirnega materiala v mednarodni trgovini (*Guidelines for regulating wood packaging material in international trade*). Spremembe priloge 1 so bile sprejete na prvem zasedanju komisije za fitosanitarne ukrepe, aprila 2006. Prva revizija pa je bila sprejeta na četrtem zasedanju komisije za fitosanitarne ukrepe, marca in aprila 2009, in sicer kot ta standard.

Revizija priloge 1, skupaj s tem povezanimi spremembami priloge 2, je bila sprejeta na osmem zasedanju komisije za fitosanitarne ukrepe, aprila 2013, in na trinajstem zasedanju komisije za fitosanitarne ukrepe, aprila 2018.

UVOD

Področje uporabe

Ta standard opisuje **fitosanitarne ukrepe** za zmanjšanje tveganj **vnosa in širjenja karantenskih škodljivih organizmov**, povezanih s premiki v mednarodni trgovini **lesenega pakirnega materiala**, proizvedenega iz **surovega lesa**. Lesen pakirni material, zajet v tem standardu, vključuje **podporni les**, izključuje pa lesen pakirni material, proizveden iz **obdelanega lesa** tako, da je brez **škodljivih organizmov** (npr. furnir).

Fitosanitarni ukrepi, opisani v tem standardu, niso namenjeni zagotavljanju trajne zaščite pred naključnimi škodljivimi organizmi ali drugimi organizmi.

Okoljska izjava

Znano je, da škodljivi organizmi, povezani z lesenim pakirnim materialom, negativno vplivajo na zdravje gozdov in biotsko raznovrstnost, zato velja, da z izvajanjem tega standarda pomembno zmanjšamo širjenje škodljivih organizmov in posledično tudi njihove negativne vplive. Dokler ni na voljo drugih vrst tretiranja za posamezne razmere ali če niso na voljo v vseh državah ali kadar niso na voljo drugi ustrezni materiali za pakiranje, ta standard zajema tudi tretiranje z metilbromidom. Znano je, da metilbromid tanjša ozonsko plast. V zvezi s tem problemom je bilo sprejeto priporočilo IPPC: *Nadomestilo ali zmanjšanje uporabe metilbromida kot fitosanitarne ukrepa* (CPM, 2008). Izvajajo se prizadevanja za iskanje alternativnih, okolju prijaznejših metod tretiranja.

Viri

Ta standard se sklicuje na druge standarde ISPM. Ti so objavljeni na Mednarodnem fitosanitarnem portalu (IPP): <https://www.ippc.int/core-activities/standards-setting/ispms>.

CPM. 2008. *Replacement or reduction of the use of methyl bromide as a phytosanitary measure* (Nadomestitev ali zmanjšanje uporabe metilbromida kot fitosanitarne ukrepa). IPPC Recommendation (Priporočilo IPPC). V: Report of the Third Session of the Commission on Phytosanitary Measures (Poročilo s tretjega zasedanja komisije o fitosanitarnih ukrepih), Rim, 7.–11. april 2008, Dodatek 6. Rim, IPPC, FAO.

IPPC. 1997. *International Plant Protection Convention* (Mednarodna konvencija o varstvu rastlin). Rim, IPPC, FAO.

ISO 3166-1:2006. *Codes for the representation of names of countries and their subdivisions – Part 1: Country codes*. Geneva, International Organization for Standardization (available at

<https://www.iso.org/standard/39719.html>). (*Kode za predstavitev imen držav in njihove podrazdelitve – Del 1: Kode držav*. Ženeva, International Organization for Standardization (Mednarodna organizacija za standardizacijo) (razpoložljivo na: <https://www.iso.org/standard/39719.html>)).

UNEP. 2000. *Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer* (Montrealski protokol o snoveh, ki tanjšajo ozonsko plast). Nairobi, Ozonski sekretariat, Program Združenih narodov za okolje. ISBN: 92-807-1888-6 (<http://www.unep.org/ozone/pdfs/Montreal-Protocol2000.pdf>).

Opredelitve izrazov

Opredelitve fitosanitarnih izrazov, uporabljenih v tem standardu, so navedene v ISPM 5 (*Glossary of phytosanitary terms – Glosar fitosanitarnih izrazov*).

Splošni pregled zahtev

Odobreni fitosanitarni ukrepi, ki značilno zmanjšujejo tveganje za vnos in širjenje škodljivih organizmov prek lesenega pakirnega materiala, obsegajo uporabo obeljenega lesa (s podrobno opredeljeno toleranco za ostanke lubja) in odobrene metode tretiranja (kakor so predpisane v prilogi 1). Nameščanje priznanega znaka (kakor je predpisan v prilogi 2) zagotavlja hitro prepoznavanje lesenega pakirnega materiala, tretiranega po odobreni metodi. Predstavljeni so opis odobrenih metod tretiranja ter znak in njegova uporaba.

Državne organizacije za varstvo rastlin (NPPO – *National Plant Protection Organisation*) držav izvoznic in uvoznic imajo posebne odgovornosti. Za tretiranje in nameščanje znaka mora biti vedno pristojna NPPO. NPPO, ki izda dovoljenje za uporabo znaka, mora po potrebi nadzorovati izvedbo tretiranja ter uporabo in nameščanje znaka (ali, v najmanjši meri, vsaj izvajati presojo (*audit*) ali preglede (revizije)) pri proizvajalcih lesenega pakirnega materiala oziroma izvajalcih tretiranja in uvesti uradne preglede ali postopke spremljanja in presoje.

Posebne zahteve veljajo za popravljen ali predelan lesen pakirni material. NPPO države uvoznice mora sprejeti odobrene fitosanitarne ukrepe kot podlago za dovolitev vstopa lesenega pakirnega materiala brez dodatnih fitosanitarnih uvoznih zahtev za lesen pakirni material. Ob uvozu lahko preverja njegovo skladnost z zahtevami tega standarda. Kjer lesen pakirni material ne izpolnjuje zahtev tega standarda, je NPPO ustrezno odgovorna tudi za izvedbo ukrepov in obveščanje o neskladnostih.

ZAHTEVE

1 Podlaga za pravila

Les, pridobljen iz živih ali odmrlih dreves, je lahko napaden s škodljivimi organizmi. Lesen pakirni material je pogosto izdelan iz surovega lesa, ki morda ni bil zadovoljivo predelanal tretiran, da bi se odstranili ali uničili škodljivi organizmi, in zato še vedno omogoča vnos in širjenje karantenskih škodljivih organizmov. Še zlasti podporni les dokazano pomeni visoko tveganje za vnos in širjenje karantenskih škodljivih organizmov. Poleg tega se lesen pakirni material zelo pogosto ponovno uporablja, popravlja ali predeluje (kakor je opisano v oddelku 4.3). Ker je težko ugotoviti dejanski izvor vsakega dela lesenega pakirnega materiala, tudi ni preprosto določiti njegovega fitosanitarnega statusa. Tako za lesen pakirni material pogosto ni izvedljiv običajni postopek analize tveganj zaradi škodljivih organizmov, da bi ugotovili, ali so potrebni ukrepi in v kolikšnem obsegu. Zato ta standard opisuje mednarodno sprejete ukrepe, ki jih za lesen pakirni material lahko izvajajo vse države, da pomembno zmanjšajo tveganje vnosa in širjenja večine karantenskih škodljivih organizmov, ki so lahko povezani z omenjenim materialom.

2 Predpisan lesen pakirni material

Te smernice obsegajo vse oblike lesenega pakirnega materiala, ki so lahko poti prenosa škodljivih organizmov in pomenijo tveganje zlasti za živa drevesa. Smernice obsegajo lesen pakirni material, kot so zabojniki, transportni vsebniki, podporni les,¹ palete, leseni bobni, koluti ali valji za navitje kablov, ki jih ima skoraj vsaka uvožena pošiljka, vključno s tistimi, ki običajno niso predmet fitosanitarnih pregledov.

2.1 Izjeme

Ti proizvodi pomenijo dovolj majhno tveganje, da so lahko izvzeti iz določb tega standarda:²

- lesen pakirni material, v celoti izdelan iz tankega lesa (debeline 6 mm ali manj);
- lesen pakirni material, v celoti izdelan iz predelanega lesenega materiala, kot so vezane plošče, iverne plošče, OSB plošče, furnirji, narejeni z lepljenjem, toplotno obdelavo ali stiskanjem oziroma z združitvijo teh postopkov;
- sodi za vino ali žganje, proizvedeni s postopkom segrevanja;
- darilna pakiranja za vino, cigare in drugi proizvodi iz lesa, obdelanega oziroma proizvedenega tako, da je brez škodljivih organizmov;
- žagovina, lesni skobljanci in lesna volna;
- leseni predmeti, trajno pritrjeni v tovornih vozilih in kontejnerjih.

3 Fitosanitarni ukrepi za lesen pakirni material

Ta standard opisuje fitosanitarne ukrepe (vključno z metodami tretiranja), odobrene za lesen pakirni material, in določa odobritev novih ali revidiranih metod tretiranja.

¹ Pošiljke lesa (npr. tramovi/žagani les) so lahko podprte s podpornim lesom, sestavljenim iz lesa enake vrste in kakovosti, ki izpolnjuje enake fitosanitarne zahteve kot les v pošiljki. V takih primerih se pregradni les lahko šteje za del pošiljke in ga zato ni mogoče šteti za lesen pakirni material po tem standardu.

² Vse vrste darilnih pakiranj ali sodov niso izdelane po postopku, da bi bile brez škodljivih organizmov, zato se za nekatere lahko šteje, da spadajo v področje uporabe tega standarda. Po potrebi lahko NPPO držav uvoznic in izvoznic predpišejo posebne določbe za take proizvode.

3.1 Odobreni fitosanitarni ukrepi

Odobreni fitosanitarni ukrepi, opisani v tem standardu, vključujejo fitosanitarne postopke, vključno z metodami tretiranja in označevanjem lesenega pakirnega materiala. Z uvedbo znaka fitosanitarne spričevalo ni več potrebno, saj znak potrjuje, da so bili izvedeni mednarodno odobreni fitosanitarni ukrepi. Te fitosanitarne ukrepe bi morale sprejeti vse državne organizacije za varstvo rastlin (NPPO) kot podlago za dovolitev vstopa lesenega pakirnega materiala brez dodatnih posebnih zahtev. Za zahtevane fitosanitarne ukrepe, ki presegajo ukrepe, odobrene v tem standardu, je treba predložiti strokovno utemeljitev.

Metode tretiranja iz priloge 1 veljajo za zelo učinkovite proti večini za živo drevje škodljivih organizmov, povezanih z lesenim pakirnim materialom, uporabljenim v mednarodni trgovini. Te metode tretiranja skupaj z uporabo obeljenega lesa pri izdelavi lesenega pakirnega materiala zmanjšujejo verjetnost za njegovo ponovno infestacijo s škodljivimi organizmi živega drevja. Ti ukrepi so bili sprejeti ob upoštevanju:

- obsega vrst škodljivih organizmov, ki jih je mogoče zajeti,
- učinkovitosti tretiranja,
- tehnične oziroma trženjske izvedljivosti.

Proizvodnjo odobrenega lesenega pakirnega materiala (vključno s podpornim lesom) sestavljajo tri glavne dejavnosti: tretiranje, izdelava in označevanje. Te dejavnosti lahko izvaja več posameznih subjektov ali pa en sam subjekt izvaja več dejavnosti ali vse. Za poenostavitev sklicevanja jih ta standard poimenuje proizvajalci (tisti, ki izdelujejo lesen pakirni material in smejo z znakom opremiti pravilno tretiran lesen pakirni material) in izvajalci tretiranja (tisti, ki izvajajo odobreno tretiranje in smejo z znakom opremiti pravilno tretiran lesen pakirni material).

Lesen pakirni material, obdelan po odobrenih postopkih, se označi z namestitvijo uradnega znaka iz priloge 2. Ta znak obsega poseben simbol, uporabljen skupaj s kodami, ki označujejo posamezno državo, odgovornega proizvajalca oziroma izvajalca tretiranja ter izvedeno tretiranje. V nadaljnjem besedilu se vsi deli oznake skupaj navajajo kot »znak«. Mednarodno priznan in jezikovno nespecifičen znak omogoča identifikacijo tretiranega lesenega pakirnega materiala med uradnim pregledom pred izvozom, na vstopni točki ali drugod. NPPO sprejmejo znak iz priloge 2 kot podlago za dovolitev vstopa lesenega pakirnega materiala brez dodatnih posebnih zahtev.

Lesen pakirni material mora biti izdelan samo iz obeljenega lesa, ki je tretiran po eni od odobrenih metod iz priloge 1. Za ostanke lubja so v prilogi 1 opredeljene tolerančne meje.

3.2 Odobritev novih ali izboljšanih metod tretiranja

Na podlagi novih tehničnih dognanj se metode tretiranja lahko revidirajo in spremenijo. CPM lahko sprejme nove alternativne metode oziroma program(e) tretiranja lesenega pakirnega materiala. ISPM 28 (*Fitosanitarna tretiranja nadzorovanih škodljivih organizmov*) določa smernice za postopke, ki jih izvede IPPC za odobritev metod tretiranja. Če se za lesen pakirni material sprejme nova metoda tretiranja ali revidiran program tretiranja, ki se vključita v ta ISPM, materiala, tretiranega po prejšnji metodi ali programu tretiranja, ni treba znova tretirati ali označevati.

3.3 Alternativni dvostranski sporazumi

Na podlagi dvostranskih sporazumov s svojimi trgovinskimi partnerji lahko NPPO sprejmejo drugačne ukrepe od tistih iz priloge 1. V takih primerih se znak iz priloge 2 ne sme uporabiti, razen če so izpolnjene vse zahteve tega standarda.

4 Odgovornost NPPO

Pogodbenice izvoznice in uvoznice ter njihove NPPO so odgovorne (odgovornosti so opisane v členih I, IV in VII Mednarodne konvencije o varstvu rastlin – IPPC) za izpolnjevanje ciljev preprečevanja vnosa in širjenja škodljivih organizmov. Posebne odgovornosti v zvezi s tem standardom so opisane v nadaljevanju.

4.1 Urejevalni vidiki

Za odobritev tretiranja in uvedbo znaka (oziroma sorodnih sistemov) je vedno pristojna NPPO. NPPO, ki izdajajo dovoljenja za uporabo znaka, so odgovorne za zagotavljanje, da vse metode, ki jih dovolijo in odobrijo za izvajanje tega standarda, izpolnjujejo potrebne zahteve, opisane v tem standardu, in da je lesen pakirni material (ali les, namenjen za izdelavo lesenega pakirnega materiala), ki se opremi z znakom, tudi tretiran oziroma izdelan v skladu s tem standardom. Med njihove odgovornosti spadajo:

- izdajanje dovoljenj, registracij in akreditacij, kakor je primerno;
- spremljanje metod tretiranja in označevanja, da lahko preverjajo njihovo skladnost s tem standardom (dodatne informacije o sorodnih odgovornostih so v ISPM 7 (*Sistem izvoznega potrjevanja*));
- uradni pregledi, uvedba postopkov preverjanja in presoje, kjer je ustrezno (dodatne informacije so v ISPM 23 (*Smernice za uradne preglede*)).

NPPO nadzorujejo izvajanje (ali, v najmanjši meri, izvajajo presojo ali revizije) tretiranja ter po potrebi izdajajo dovoljenja za uporabo znaka in njegove namestitve. Za preprečitev namestitve znaka na netretiran, nezadovoljivo tretiran ali nepravilno tretiran lesen pakirni material mora biti tretiranje izvedeno pred namestitvijo znaka.

4.2 Namestitev in uporaba znaka

Posebni znaki za nameščanje na lesen pakirni material, tretiran v skladu s tem standardom, morajo izpolnjevati zahteve iz priloge 2.

4.3 Zahteve za tretiranje in označevanje znova uporabljenega, popravljenega ali predelanega lesenega pakirnega materiala

NPPO držav, v katerih se popravlja ali predeluje lesen pakirni material, opremljen z znakom iz priloge 2, so odgovorne za zagotavljanje in preverjanje, ali so sistemi, povezani z izvozom takega lesenega pakirnega materiala, popolnoma v skladu s tem standardom.

4.3.1 Ponovna uporaba lesenega pakirnega materiala

Posamezna enota lesenega pakirnega materiala, ki je tretirana in označena v skladu s tem standardom in ni bila popravljena, predelana ali drugače spremenjena, ne potrebuje ponovnega tretiranja ali ponovnega nameščanja znaka v svoji celotni uporabni dobi.

4.3.2 Popravljen lesen pakirni material

Popravljen lesen pakirni material je tisti, na katerem se do približno tretjine odstranijo in zamenjajo njegovi deli. NPPO zagotovijo, da se za popraviljanje označenega lesenega materiala uporabi samo les, tretiran v skladu s tem standardom, ali les, sestavljen ali izdelan iz obdelanega lesenega materiala (kot je opisano v oddelku 2.1). Kadar se za popravilo uporabi tretiran les, mora biti vsak dodani del posebej označen v skladu s tem standardom.

Težava, ki lahko nastane pri lesenem pakirnem materialu, opremljenem z več različnimi znaki, je ugotavljanje njegovega izvora, kadar se v povezavi z njim ugotovi navzočnost škodljivih organizmov. Priporočljivo je, da NPPO držav, v katerih se popravlja lesen pakirni material, omejijo število različnih znakov, ki se smejo pojavljati na posamezni enoti lesenega pakirnega materiala. Zato lahko NPPO držav, v katerih se popravlja lesen pakirni material, zahtevajo, da se pri popravljenem lesenem pakirnem materialu trajno izbrišejo prejšnje oznake, da se enota znova tretira v skladu s priložo 1 ter da se znak namesti v skladu s priložo 2. Če se za ponovno tretiranje uporabi metilbromid, je treba upoštevati informacije v priporočilu IPPC: *Nadomestitev ali zmanjšanje uporabe metilbromida kot fitosanitarna ukrepa* (CPM, 2008).

NPPO držav, v katerih se popravlja lesen pakirni material, pri kakršnem koli dvomu o tem, ali so bili vsi deli posamezne enote popravljenega lesenega pakirnega materiala tretirani v skladu s tem standardom, ali če je težko ugotoviti izvor enote ali posameznih delov lesenega pakirnega materiala, zahtevajo, da se popravljeni leseni pakirni material bodisi znova tretira ali uniči bodisi se drugače prepreči njegov vstop v mednarodno trgovino kot lesen pakirni material, skluden s tem standardom. Pri ponovnem tretiranju se vsakršni prej nameščeni znaki trajno izbrišejo (npr. s prekrivno barvo ali brušenjem). Po ponovnem tretiranju se nov znak namesti v skladu s tem standardom.

4.3.3 Predelan lesen pakirni material

Če se zamenja več kot tretjina delov enote lesenega pakirnega materiala, se ta enota šteje za predelano. V tem postopku se različni deli (po potrebi z dodatno predelavo) lahko združujejo in pozneje znova sestavijo v dodaten lesen pakirni material. V predelanem lesenem pakirnem materialu so tako lahko združeni novi in že prej uporabljeni deli.

Na predelanem lesenem pakirnem materialu je treba vse predhodno nameščene znake trajno izbrisati (npr. s prekrivno barvo ali brušenjem). Predelani lesen pakirni material je treba znova tretirati in nanj namestiti nov znak v skladu s tem standardom.

4.4 Tranzit

Kadar se med tranzitnimi premiki v pošiljkah nahaja lesen pakirni material, ki ne izpolnjuje zahtev tega standarda, lahko NPPO tranzitnih držav zahtevajo izvedbo ukrepov za zagotovitev, da lesen pakirni material ne pomeni nesprejemljivega tveganja. Dodatne smernice o tranzitnih določbah vsebuje ISPM 25 (*Pošiljke v tranzitu*).

4.5 Postopki po uvozu

Ker ima raznovrsten lesen pakirni material večina pošiljk, vključno s tistimi, ki same po sebi niso ciljne skupine fitosanitarnih pregledov, je pomembno, da NPPO sodelujejo z organizacijami, ki običajno niso vključene v preverjanje skladnosti pošiljk s fitosanitarnimi uvoznimi zahtevami. Sodelovanje na primer s carinskimi organi in drugimi deležniki organizacijam NPPO pomaga pridobivati informacije o prisotnosti lesenega pakirnega materiala. To je pomembno za zagotavljanje učinkovitosti pri odkrivanju morebitnih neskladnosti lesenega pakirnega materiala.

4.6 Fitosanitarni ukrepi pri neskladnosti na vstopni točki

Zadevne informacije o neskladnostih in ukrepih v nujnih primerih so navedene v ISPM 20 (*Smernice za fitosanitarno zakonodajno ureditev uvoza*) ter v ISPM 13 (*Smernice za obveščanje o neskladnosti ter nujnem ukrepanju*). Ob upoštevanju pogoste ponovne uporabe lesenega pakirnega materiala morajo NPPO preveriti, ali ugotovljena neskladnost izvira iz države proizvodnje, popravila ali predelave lesenega pakirnega materiala, in ne iz izvozne ali tranzitne države.

Kadar lesen pakirni material ni označen z zahtevanim znakom ali če ugotovljena navzočnost škodljivih organizmov dokazuje, da tretiranje morda ni bilo učinkovito, se mora NPPO ustrezno odzvati in v nujnem primeru po potrebi ustrezno ukrepati. Ti ukrepi so lahko: zadržanje med preiskavo, in če je primerno, se pozneje odstrani neskladni material, sledijo tretiranje,³ uničenje (ali druga varna odstranitev) ali vračilo lesenega pakirnega materiala dobavitelju. Dodatni primeri mogočih ustreznih ukrepov so navedeni v dodatku 1. Pri vsakem ukrepu v nujnem primeru je treba upoštevati načelo najmanjšega vpliva ukrepa in razlikovati med pošiljko, ki je predmet trgovanja, in spremnim lesnim pakirnim materialom. Če je potreben ukrep v nujnem primeru in NPPO uporabi metilbromid, je treba upoštevati tudi zadevne vidike priporočila IPPC: *Nadomestitev ali zmanjšanje uporabe metilbromida kot fitosanitarne ukrepa* (CPM, 2008).

Pri ugotovljenih živih škodljivih organizmih NPPO države uvoznice obvesti državo izvoznico ali po potrebi državo proizvodnje lesenega pakirnega materiala. Kadar je enota lesenega pakirnega materiala označena z več kot enim znakom, morajo NPPO poskušati ugotoviti izvor neskladnega(ih) dela(ov), preden odpošljejo obvestilo o neskladnosti. NPPO naj sporočajo vse primere manjkajočih znakov in drugih neskladnosti. Ob upoštevanju določb iz oddelka 4.3.2 je treba poudariti, da več različnih znakov na posamezni enoti lesenega pakirnega materiala ne pomeni neskladnosti.

³ Ni nujno, da je to tretiranje tako, kakršno je odobreno v tem standardu.

Revidirana priloga 1 je bila sprejeta na trinajstem zasedanju komisije o fitosanitarnih ukrepih, aprila 2018.
Ta priloga je obvezni del standarda.

PRILOGA 1: Odobrene metode tretiranja lesenega pakirnega materiala (2018)

Odobrene metode tretiranja lahko uporabimo za enote lesenega pakirnega materiala ali posamezne lesene kose, ki jih uporabimo za izdelavo lesenega pakirnega materiala.

Uporaba obeljenega lesa

Lesen pakirni material mora biti izdelan iz obeljenega lesa ne glede na uporabljeno metodo tretiranja. Za skladnost s tem standardom sme ostati poljubno število vidno nepovezanih in jasno ločenih majhnih delcev lubja, če so:

- ožji od 3 cm (ne glede na dolžino) ali
- širši od 3 cm, če je skupna površina posameznega kosa lubja manjša od 50 cm².

Za tretiranje z metilbromidom in sulfuril fluoridom je treba najprej odstraniti lubje, ker lahko zmanjša učinkovitost tretiranja. Pri toplotnem tretiranju se lubje lahko odstrani pred tretiranjem ali po njem. Kadar je za posamezno vrsto toplotnega tretiranja določena dimenzijska omejitev lesa (npr. dielektrično segrevanje), je treba v izmero vključiti vse lubje.

Toplotna obdelava

Zahtevane parametre tretiranja lahko dosežejo različni viri energije ali postopki. Za postopke toplotne obdelave lahko štejemo npr. konvencionalno parno segrevanje, tehnično sušenje, kemijsko impregnacijo pod pritiskom pri povišani temperaturi ter dielektrično segrevanje (mikrovalovno, visokofrekvenčno), pod pogojem, da izpolnjujejo parametre toplotne obdelave, opredeljene v tem standardu.

NPPO zagotovijo, da izvajalci tretiranja spremljajo temperaturo tretiranja na točki, ki je najverjetneje najhladnejša in na kateri najdlje traja, da je dosežena ciljna temperatura znotraj lesa, za zagotovitev, da se ciljna temperatura ohranja med celotnim tretiranjem vsepovsod znotraj tretirane serije lesa. Točka, na kateri je leseni element najhladnejši, se lahko razlikuje glede na uporabljeni vir energije ali postopek, vlažnost in začetno temperaturno porazdelitev znotraj lesa.

Kadar se za vir toplote uporabi dielektrično segrevanje, je najhladnejša točka lesa med tretiranjem ponavadi njegova površina. V nekaterih primerih (npr. dielektričnega segrevanja zmrznjenega lesa velikih dimenzij, dokler se ne odtaja) je najhladnejša lahko sredica lesa.

Konvencionalna toplotna obdelava z uporabo parnih ali sušilnih komor (koda tretiranja za oznako: HT)

Pri uporabi konvencionalne tehnologije komore za toplotno obdelavo je osnovna zahteva doseči najnižjo temperaturo 56 °C za najmanj 30 neprekinjenih minut v celotnem profilu lesa (vključno s sredico).

To temperaturo je mogoče izmeriti s temperaturnimi senzorji, vstavljenimi v sredico lesa. Druga možnost je komorska sušilnica ali drugačna komora za toplotno obdelavo, ki omogoča pripravo načrta obdelave na podlagi zaporednega preskusnega tretiranja, med katerim se meri temperatura v sredici

lesa na različnih točkah znotraj toplotne komore v medsebojni povezavi s temperaturo zraka v komori ter ob upoštevanju lesne vlažnosti in drugih bistvenih parametrov (kot so: lesna vrsta in debelina lesa, hitrost pretoka zraka ter zračna vlaga). Zaporedni preskusi morajo dokazati, da se najnižja temperatura 56 °C ohranja najmanj 30 neprekinjenih minut v celotnem profilu lesa.

NPPO podrobno opredelijo ali odobrijo načrte toplotne obdelave.

NPPO odobrijo posamezne izvajalce tretiranja. NPPO naj upoštevajo naslednje dejavnike, ki so morda potrebni za toplotno komoro, da bi dosegli izpolnitev zahtev tretiranja.

- Toplotna komora je zatesnjena in dobro izolirana, vključno z izolacijo tal.
- Toplotna komora je oblikovana tako, da omogoča enakomeren pretok zraka okoli zložaja lesa in skozenj. Les za tretiranje je zložen v komoro tako, da je zagotovljen ustrezen pretok zraka okoli zložaja in skozenj.
- Za zagotavljanje ustreznega pretoka zraka po potrebi uporabimo usmernike zraka v območju komore in distančne letve v zložaju.
- Za kroženje zraka med tretiranjem uporabimo ventilatorje, ki zagotavljajo zadosten pretok zraka za ohranjanje ustrezne temperature v sredici lesa v zahtevanem časovnem obdobju.
- Za vsako polnjenje komore se določi najhladnejša točka znotraj komore, temperaturni senzorji pa se namestijo bodisi v lesu bodisi v komori.
- Kadar tretiranje spremljamo s temperaturnimi senzorji, vstavljenimi v lesu, je priporočljivo uporabiti najmanj dva temperaturna senzorja. Ti temperaturni senzorji morajo biti primerni za merjenje temperature v sredici lesa. Uporaba več temperaturnih senzorjev zagotavlja hitro ugotovitev kakršne koli okvare posameznega temperaturnega senzorja med samim postopkom tretiranja. Temperaturne senzorje je treba vstaviti najmanj 30 cm od čela lesenega elementa in morajo segati v sredico lesa. Pri krajših deskah ali kockah palet se temperaturni senzorji vstavijo v največji del lesenega elementa tako, da je zagotovljeno merjenje temperature v sredici lesa. Vse luknje za vstavitve temperaturnih senzorjev, izvrtane v les, je treba zatesniti z ustrežno tesnilno snovjo, da preprečimo neželene vplive pri merjenju temperature zaradi prenašanja ali prevajanja toplote. Posebno pozornost je treba nameniti zunanjim vplivom na les, kot so žebliji ali kovinski vstavki, ki lahko povzročijo nepravilnosti merjenja.
- Kadar načrt toplotne obdelave temelji na spremljanju temperature zraka v komori in ga uporabljamo za tretiranje različnih vrst lesa (npr. določenih lesnih vrst in dimenzij), morajo biti v načrtu upoštevane: lesna vrsta, vlažnost in debelina tretiranega lesa. Za spremljanje temperature zraka v komori za tretiranje lesenega pakirnega materiala v skladu z načrti tretiranja je priporočljivo uporabiti najmanj dva temperaturna senzorja.
- Če se med tretiranjem rutinsko spreminja smer pretoka zraka, je morda potrebno večje število temperaturnih senzorjev za ohranjanje pravilnosti meritev ob morebitnem premiku najhladnejše točke.
- Temperaturni senzorji in oprema za evidentiranje podatkov morajo biti kalibrirani/umerjeni v skladu z navodili njihovih proizvajalcev, s pogostostjo umerjanja, ki jo določi NPPO.
- Med vsakim tretiranjem je treba spremljati in evidentirati temperaturo, da zagotovimo ohranjanje predpisane najnižje temperature v zahtevanem časovnem obdobju. Če se najnižja temperatura ne ohranja med celotnim tretiranjem, so potrebni popravljalni ukrepi za zagotovitev, da je ves les tretiran v skladu z zahtevami toplotne obdelave (30 neprekinjenih minut pri 56 °C); na primer, tretiranje ponovimo ali podaljšamo čas tretiranja in po potrebi zvišamo temperaturo. V obdobju tretiranja je treba zagotoviti ustrežno pogostost odčitkov temperature, da se zagotovi takojšnje odkrivanje napak v tretiranju.
- Za namene presoje mora izvajalec tretiranja voditi in hraniti evidenco toplotnih obdelav in umerjanj v časovnem obdobju, ki ga podrobno opredeli NPPO.

Toplotna obdelava z uporabo dielektričnega segrevanja (koda tretiranja za oznako: DH)

Kadar uporabimo dielektrično segrevanje (mikrovalovno ali radiovalovno), je treba lesen pakirni material segreti tako dolgo, da doseže najnižjo temperaturo 60 °C neprekinjeno eno (1) minuto skozi celoten profil lesa (vključno z njegovo površino). Izvajalci tretiranja z uporabo dielektričnega segrevanja morajo preverjati, da njihovi načrti tretiranja izpolnjujejo podrobno opredeljene parametre tretiranja (ob upoštevanju vlažnosti, dimenzij in gostote lesa ter frekvenc mikrovalov ali radiovalov). NPPO podrobno opredeli ali odobri načrte tretiranja.

NPPO odobri izvajalce tretiranja. NPPO naj upošteva naslednje dejavnike, ki so morda potrebni, da komore za dielektrično segrevanje izpolnjujejo zahteve tretiranja.

- Ne glede na to, ali se dielektrično segrevanje izvaja v ločenih serijah ali neprekinjeno (po tekočem traku), tretiranje spremljamo z merjenjem temperature v lesu, na mestih, kjer je najverjetneje najnižja (običajno na površini lesa), da zagotovimo ohranjanje ciljne temperature lesa. Za merjenje temperature je priporočljiva uporaba najmanj dveh temperaturnih senzorjev, da zagotovimo takojšnje odkrivanje kakršne koli okvare posameznega temperaturnega senzorja.
- Izvajalec tretiranja mora na začetku preveriti, da temperatura v lesu doseže ali preseže 60 °C za čas ene (1) neprekinjene minute skozi celotni profil lesa (vključno z njegovo površino).
- Pri lesenem elementu, debelejšem od 5 cm, je za dielektrično segrevanje s frekvenco 2,45 GHz zahtevano dvosmerno dovajanje visokofrekvenčne (VF) mikrovalovne energije ali več valovodov (usmernikov) VF-mikrovalovne energije, da zagotovimo enakomernost segrevanja.
- Temperaturni senzorji in oprema za evidentiranje podatkov morajo biti umerjeni v skladu z navodili proizvajalca senzorjev oziroma opreme, s pogostostjo, ki jo podrobno opredeli NPPO.
- Za namene presoje mora izvajalec tretiranja voditi in hraniti evidenco toplotnih obdelav ter umerjanj v časovnem obdobju, ki ga podrobno opredeli NPPO.

Tretiranje z metilbromidom (koda tretiranja za oznako: MB)

Priporočljivo je, da NPPO spodbujajo uporabo alternativnih metod tretiranja, odobrenih v tem standardu.⁴ Pri uporabi metilbromida je treba upoštevati priporočilo CPM: *Nadomestitev ali zmanjšanje uporabe metilbromida kot fitosanitarnega ukrepa* (CPM, 2008).

Lesenega pakirnega materiala iz lesenih elementov, ki presegajo 20 cm v preseku svojega najkrajšega dela, ne smemo tretirati z metilbromidom.

Zaplinjevanje lesenega pakirnega materiala z metilbromidom mora biti v skladu z načrtom, ki ga podrobno opredeli ali odobri NPPO in po katerem je dosežen najnižji zmnožek koncentracije in časa⁵ (CT) v 24 urah pri temperaturi in končni preostali koncentraciji, opredeljenih v tabeli 1. CT mora biti dosežen po celotnem profilu lesa, vključno s sredico, četudi koncentracije merimo pri temperaturi prostora. Najnižja temperatura lesa in zraka v okolici lesa ne sme biti manjša od 10 °C, najmanjši čas izpostavljenosti pa ne sme biti krajši od 24 ur. Spremljanje koncentracij plina izvedemo vsaj po 2, 4 in 24 urah po začetku tretiranja. Pri daljših obdobjih izpostavljenosti in šibkejših koncentracijah dodatno merjenje koncentracij plina evidentiramo po zaključenem zaplinjevanju.

⁴ Države pogodbenice IPPC imajo lahko dodatne obveznosti v okviru Montrealskega protokola o snoveh, ki tanjšajo ozonsko plast (Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer) (UNEP, 2000).

⁵ Zmnožek CT, ki se v tem standardu uporablja za tretiranje z metilbromidom in sulfuriil fluoridom, je vsota zmnožka koncentracije (g/m³) in časa (h) med tretiranjem.

Če CT ni dosežen v 24 urah, je treba izvesti popravljalne ukrepe, da je zagotovo dosežen; na primer, tretiranje ponovimo ali pa podaljšamo čas tretiranja za največ 2 uri brez dodatnega metilbromida, da se doseže zahtevani zmnožek CT (glej opombo pod tabelo 1).

Tabela 1: Najnižji zahtevani CT v 24 urah za lesen pakirni material, zapljinjen z metilbromidom

Temperatura (°C)	Najnižji zahtevani CT (gxh/m ³) v 24 urah	Najnižja končna koncentracija (g/m ³) po 24 urah [#]
21,0 ali več	650	24
16,0–20,9	800	28
10,0–15,9	900	32

Kadar najnižja končna koncentracija ni dosežena po 24 urah, je dovoljeno približno 5-odstotno odstopanje koncentracije, pod pogojem, da se tretiranje po dokončanju podaljša še za obdobje, potrebno za doseganje predpisanega CT.

Tabela 2 prikazuje primer načrta tretiranja, ki se uporabi za doseganje specifičnih zahtev.

Tabela 2: Primer načrta tretiranja za doseganje najnižjega zahtevanega CT za lesen pakirni material, tretiran z metilbromidom (v pogojih povečane absorpcije ali uhajanja so morda potrebni večji začetni odmerki)

Temperatura (°C)	Odmerek (g/m ³)	Najnižja koncentracija (g/m ³) po:		
		2 h	4 h	24 h
21,0 ali več	48	36	31	24
16,0–20,9	56	42	36	28
10,0–15,9	64	48	42	32

NPPO odobri izvajalce tretiranja. NPPO naj upošteva naslednje dejavnike, ki so morda potrebni, da zapljinjevanje z metilbromidom izpolnjuje zahteve tretiranja:

- Za enakomernejšo porazdelitev plina med njegovim dovajanjem po potrebi uporabimo ventilatorje, ki morajo biti nameščeni tako, da se fumigant hitro in učinkovito porazdeli po celotni zapljinjevalni komori (po možnosti v prvi uri apliciranja).
- Zapljinjevalna komora se ne sme zapolniti nad 80 odstotki prostornine.
- Zapljinjevalna komora mora biti popolnoma zatesnjena in kar najbolj plinotesna. Če se zapljinjevanje izvaja pod ponjavo, mora biti ta iz plinotesnega materiala in ustrezno zatesnjena po šivih ter ob tleh.
- Tla zapljinjevalne komore morajo biti plinotesna za fumigant; če niso, jih je treba obložiti s plinotesnimi ponjavami.
- Za popolno uparitev metilbromida še pred dovodom v zapljinjevalno komoro je priporočljivo uporabiti uparjalnik ('vroče uparjanje').
- Tretiranja z metilbromidom ne izvajamo na zložajih lesenega pakirnega materiala s prečnim presekom njegovega najkrajšega dela nad 20 cm. Zložen lesen pakirni material je treba letvičiti za zagotovitev enakomerne porazdelitve in prepojitve z metilbromidom.
- Koncentracijo metilbromida v zračnem prostoru vedno merimo na točki, ki je najbolj oddaljena od točke vstopa plina, in na točkah po celotni zapljinjevalni komori (npr. spredaj spodaj, v središču na

sredini in zadaj zgoraj), za zagotavljanje enakomerne porazdelitve plina. Časa tretiranja ne izračunavamo, dokler ni dosežena popolna porazdelitev plina.

- Pri izračunu odmerka metilbromida je treba upoštevati izravnavo za najrazličnejše mešanice plina (npr. 2-odstotni kloropikrin) za zagotovitev, da je skupna količina apliciranega metilbromida skladna z zahtevano stopnjo odmerka.
- Za določitev količine začetnega odmerka in postopkov ravnanja s proizvodom po tretiranju je pri tretiranem lesenem pakirnem materialu ali proizvodih, povezanih z njim (npr. polistirenskih vsebnikih), treba upoštevati verjetnost za vpojnost metilbromida.
- Za izračun odmerka metilbromida uporabimo izmerjeno ali pričakovano temperaturo proizvoda ali zraka v prostoru (tisto, ki je najnižja) neposredno pred tretiranjem ali med njim.
- Lesen pakirni material, namenjen zaplinjevanju, ne sme biti ovit ali prevlečen s snovmi, neprepustnimi za fumigant.
- Senzorji za temperaturo in koncentracijo plina ter oprema za evidentiranje podatkov morajo biti umerjeni v skladu z navodili proizvajalca in s pogostostjo, ki jo podrobno opredeli NPPO.
- Za namene presoj mora izvajalec tretiranja voditi in hraniti evidenco tretiranja z metilbromidom ter umerjanj v časovnem obdobju, ki ga podrobno opredeli NPPO.

Tretiranje s sulfuriil fluoridom (koda tretiranja za oznako: SF)

Lesenega pakirnega materiala iz lesenih elementov, ki presegajo 20 cm v preseku svojega najkrajšega dela, ne smemo tretirati s sulfuriil fluoridom. Lesenega pakirnega materiala z vlažnostjo nad 75 % (suha podlaga) ne smemo tretirati s sulfuriil fluoridom.

Zaplinjevanje lesenega pakirnega materiala s sulfuriil fluoridom mora biti v skladu z načrtom, ki ga podrobno opredeli ali odobri NPPO in po katerem je dosežen najnižji zmnožek koncentracije in časa (CT)⁶ v 24 ali 48 urah pri ciljni temperaturi in končni preostali koncentraciji, opredeljenih v tabeli 3. CT mora biti dosežen po celotnem profilu lesa, vključno s sredico, četudi koncentracije merimo pri temperaturi prostora. Dovoljena so manjša podaljšanja časa tretiranja (ne več kot 2 uri) za dosego zahtevanega CT, če ni bila dosežena najnižja končna koncentracija. Najnižja temperatura lesa ne sme biti manjša od 20 °C, najmanjši čas izpostavljenosti pa ne sme biti krajši od časa, navedenega za vsako temperaturo v tabeli 3. Spremljanje koncentracij plina izvedemo vsaj po 2, 4 in 24 urah in, če je primerno, po 48 urah po začetku tretiranja. V primeru daljšega časa izpostavljenosti in nižji koncentraciji, je potrebno izvesti dodatno merjenje koncentracij plina po končanem zaplinjevanju.

Če CT ni dosežen v enem samem 24- ali 48-urnem obdobju (četudi je dosežena najnižja končna koncentracija), je treba izvesti popravljalne ukrepe. To se lahko naredi, da se čas tretiranja podaljša za največ 2 uri brez dodatnega sulfuriil fluorida, ali pa se ga izvede še enkrat od začetka.

⁶ Zmnožek CT, ki se v tem standardu uporablja za tretiranje z metilbromidom in sulfuriil fluoridom, je vsota zmnožka koncentracije (g/m³) in časa (h) med tretiranjem.

Tabela 3: Najnižji zahtevani CT v 24 ali 48 urah za lesen pakirni material, zapljinjen s sulfuril fluoridom

Temperatura (°C)	Najnižji zahtevani CT (gxh/m ³)	Najnižja končna koncentracija (g/m ³) [†]
30 ali več v času 24 h	1.400	41
20 ali več v času 48 h	3.000	29

[†] Če najnižja končna koncentracija ni dosežena po 24 ali 48 urah po končanem tretiranju je dovoljeno približno 5-odstotno odstopanje koncentracije, pod pogojem, da se tretiranje po dokončanju tretiranja podaljša še za obdobje, potrebno za doseganje predpisanega CT.

Tabela 4 prikazuje primer načrta tretiranja, ki se uporabi za doseganje specifičnih zahtev.

Tabela 4: Primer režima tretiranja za doseganje najnižjega zahtevanega CT za lesen pakirni material, tretiran s sulfuril fluoridom (v pogojih povečane absorpcije ali uhajanja so morda potrebni večji začetni odmerki)

Temperatura (°C)	Najnižji zahtevani CT (gxh/m ³)	Odmerek (g/m ³)	Najnižja koncentracija (g/m ³) po:						
			0.5 h	2 h	4 h	12 h	24 h	36 h	48 h
30 ali več	1.400	82	87	78	73	58	41	n/a	a
20 ali več	3.000	120	124	112	104	82	58	41	29

n/a, se ne uporablja

NPPO odobri izvajalce tretiranja. NPPO naj upošteva naslednje dejavnike, ki so morda potrebni, da zapljinjevanje s sulfuril fluoridom izpolnjuje zahteve tretiranja:

- Za enakomernejšo porazdelitev plina med njegovim dovajanjem po potrebi uporabimo ventilatorje, ki morajo biti nameščeni tako, da se fumigant hitro in učinkovito porazdeli po celotni zapljinjevalni komori (po možnosti v prvi uri apliciranja).
- Zapljinjevalna komora se ne sme zapolniti nad 80 odstotki prostornine.
- Zapljinjevalna komora mora biti popolnoma zatesnjena in kar najbolj plinotesna. Če se zapljinjevanje izvaja pod ponjavo, mora biti ta iz plinotesnega materiala in ustrezno zatesnjena po šivih ter ob tleh.
- Tla zapljinjevalne komore morajo biti plinotesna za fumigant; če niso, jih je treba obložiti s plinotesnimi ponjavami.
- Zložen lesen pakirni material je treba letvičiti vsaj na vsakih 20 cm za zagotovitev enakomerne porazdelitve in prepojitve s sulfuril fluoridom.
- Pri izračunu odmerka sulfuril fluorida je treba upoštevati izravnavo za najrazličnejše mešanice plina (npr. ogljikov dioksid) za zagotovitev, da je skupna količina apliciranega čistega fumiganta skladna z zahtevami, predpisanimi v standardu.
- Koncentracijo sulfuril fluorida v zračnem prostoru vedno merimo na točki, ki je najbolj oddaljena od točke vstopa plina, in na točkah po celotni zapljinjevalni komori (npr. spredaj spodaj, v središču na sredini in zadaj zgoraj), za zagotavljanje enakomerne porazdelitve plina. Časa tretiranja ne izračunavamo, dokler ni dosežena popolna porazdelitev plina.
- Za določitev količine začetnega odmerka in postopkov ravnanja s proizvodom po tretiranju je pri tretiranem lesenem pakirnem materialu ali proizvodih, povezanih z njim, treba upoštevati verjetnost za spojnost sulfuril fluorida.
- Za izračun odmerka sulfurilfluorida uporabimo izmerjeno temperaturo proizvoda ali zraka v prostoru (tisto, ki je najnižja), in temperatura proizvoda mora biti vsaj 20 °C (vključno s sredico lesa) med celotnim tretiranjem.

- Lesen pakirni material, namenjen zaplinjevanju, ne sme biti ovit ali prevlečen s snovmi, neprepustnimi za fumigant.
- Senzorji za temperaturo in koncentracijo plina ter oprema za evidentiranje podatkov morajo biti umerjeni v skladu z navodili proizvajalca in s pogostostjo, ki jo podrobno opredeli NPPO. Na instrumente, uporabljene za merjenje koncentracije sulfuril fluorida, lahko vpliva nadmorska višina, vodna para, ogljikov dioksid ali temperatura. Te instrumente je treba umerjati posebej za sulfuril fluorid.
- Za namene presoj mora izvajalec tretiranja voditi in hraniti evidenco tretiranja s sulfuril fluoridom ter umerjanj v časovnem obdobju, ki ga podrobno opredeli NPPO.
- Osebe, ki izvaja tretiranje z zaplinjevanjem, mora upoštevati zahteve na označbah/nalepkah za uporabo sulfuril fluorida.

Sprejetje alternativnih metod tretiranja in revizije odobrenih načrtov tretiranja

CPM lahko revidira in spremeni metode tretiranja lesenega pakirnega materiala glede na nova tehnična dognanja ter sprejme alternativne metode tretiranja ali nove načine tretiranja. Če CPM za lesen pakirni material sprejme novo metodo tretiranja ali revidiran načrt tretiranja ter ga vključi v ta ISPM, lesenega pakirnega materiala, tretiranega po prej veljavni metodi ali načrtu tretiranja, ni treba znova tretirati ali označevati.

Ta revidirana priloga 2 je bila sprejeta na trinajstem zasedanju komisije o fitosanitarnih ukrepih, aprila 2018.
Ta priloga je obvezni del standarda.

PRILOGA 2: Znak in njegova namestitvev (2018)

Znak, ki potrjuje, da je bil lesen pakirni material obdelan po odobrenem postopku fitosanitarnega tretiranja v skladu s tem standardom⁷, obsega te zahtevane dele:

- simbol,
- kodo države,
- kodo proizvajalca/izvajalca tretiranja,
- kodo tretiranja z ustrezno kratico v skladu s prilogo 1 (HT, DH, MB ali SF).

Simbol

Oblika simbola (ki je lahko registriran v skladu z nacionalnimi, regionalnimi ali mednarodnimi postopki bodisi kot blagovna znamka bodisi kot certifikacijski/kolektivni/garancijski znak) mora biti zelo podobna primerom, prikazanih v nadaljevanju, in simbol se mora pojavljati na levi strani vseh drugih delov znaka.

Koda države

Koda države mora biti dvočrkovna koda države, kot jo določa Mednarodna organizacija za standardizacijo (ISO) (v primerih prikazana kot »XX«). Koda države mora biti s pomišljajem ločena od kode proizvajalca/izvajalca tretiranja.

Koda proizvajalca/izvajalca tretiranja

Koda proizvajalca/izvajalca tretiranja je edinstvena koda, ki jo NPPO izda proizvajalcu lesenega pakirnega materiala ali izvajalcu tretiranja, odgovornemu za nameščanje znaka, ali drugemu subjektu z odgovornostjo do NPPO za zagotavljanje, da uporablja ustrezno tretiran in označen les (v primerih prikazana kot »000«). NPPO določi število in zaporedje številki oziroma črk.

Koda tretiranja

Koda tretiranja je kratica IPPC za uporabljeni odobreni ukrep iz priloge 1 in je v primerih prikazana kot »YY«. Koda tretiranja se navede za združenima kodama države in proizvajalca/izvajalca tretiranja. Pojavljati se mora v drugi vrsti kot koda države in koda proizvajalca/izvajalca tretiranja; če se pojavlja v isti vrsti kot drugi dve kodi, mora biti od njiju ločena s pomišljajem.

Koda tretiranja	Metoda tretiranja
HT	toplotna obdelava
DH	dielektrično segrevanje
MB	metilbromid
SF	sulfuril fluorid

⁷ Ob uvozu naj bi države sprejele predhodno proizveden lesen pakirni material, ki je označen z znakom, skladnim s predhodnimi verzijami tega standarda.

Nameščanje znaka

Velikost, vrste uporabljenih pisav in položaj znaka se lahko spreminjajo, vendar mora biti znak dovolj velik in čitljiv, da ga inšpektor opazi in prebere brez uporabe pripomočkov za branje. Znak mora biti pravokotne ali kvadratne oblike in obrobjen s črto, navpična črta pa mora ločevati simbol od kodnih delov. Da se olajša označevanje s šablono, so lahko obroba znaka, navpična črta in drugi deli znaka izrisani s kratkimi presledki.

Znotraj obrobe znaka ne smejo biti navedene nobene druge informacije. Če se dodatne oznake (npr. blagovne znamke proizvajalca, logotip organa, pristojnega za izdajo dovoljenj) štejejo za koristne za zaščito uporabe oznake na državni ravni, se te informacije lahko navedejo poleg znaka, vendar zunaj njegove obrobe.

Znak mora biti:

- čitljiv,
- trajen in neprenosljiv,
- nameščen na mestu, ki je vidno med uporabo lesenega pakirnega materiala, po možnosti vsaj na dveh nasprotnih straneh enote lesenega pakirnega materiala.

Znak ne sme biti narisano z roko.

Izogibati se je treba uporabi rdeče ali oranžne barve, ker se ti barvi uporabljata za označevanje nevarnih snovi.

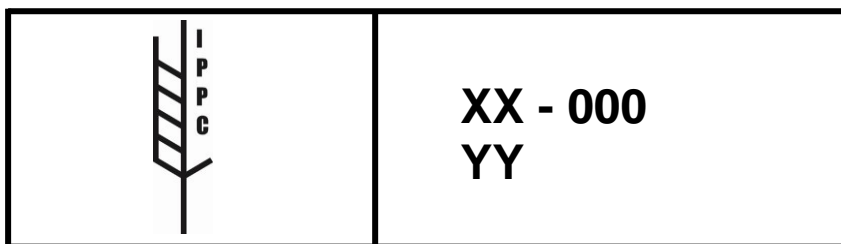
Če se različni deli združujejo v enoto lesenega pakirnega materiala, se za namene označevanja nastala sestavljena enota šteje za samostojno enoto. Morda bi bilo za zagotovitev, da je znak nameščen na vidnem mestu in ustrezne velikosti, primerno na sestavljeni enoti lesenega pakirnega materiala, izdelani iz tretiranega lesenega pakirnega materiala in predelanega lesenega materiala (ki ga ni treba tretirati), znak namestiti na delih iz predelanega lesenega materiala. Tak način nameščanja znaka velja samo za sestavljene samostojne enote, ne pa začasne sestave posameznih delov lesenega pakirnega materiala.

Posebno pozornost je treba nameniti čitljivemu nameščanju znaka na podporni les, ker se tretirani les, namenjen uporabi za podporni les, v končno dolžino morda ne razreže do začetka natovarjanja za prevoz. Pošiljatelj mora zagotoviti, da je ves podporni les, ki je v uporabi za ohranjanje varnosti ali negibnosti proizvodov, tretiran in označen z znakom, opisanim v tej prilogi, ter da so oznake jasne in čitljive. Majhni kosi lesa, na katerih niso navedeni vsi zahtevani deli znaka, se ne smejo uporabljati za podporni les. Ustrezna načina označevanja podpornega lesa sta:

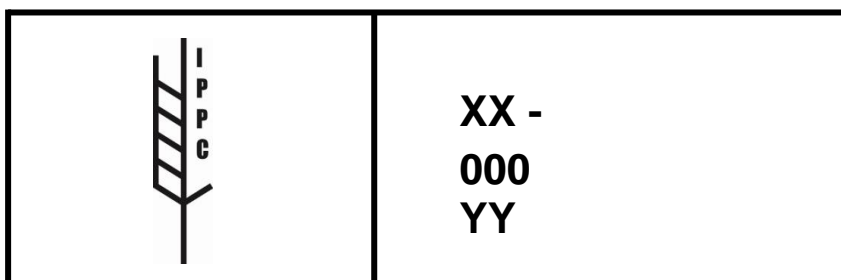
- nameščanje znaka na kose lesa, namenjene uporabi za podporni les, po njihovi celotni dolžini in v zelo kratkih presledkih (opomba: če se pozneje režejo zelo majhni kosi lesa za podporni les, jih je treba rezati tako, da znak na uporabljenem podpornem lesu ostane cel in nepoškodovan),
- dodatno nameščanje znaka na tretirani podporni les na vidnem mestu po razreзу lesa, pod pogojem, da ima pošiljatelj dovoljenje v skladu z oddelkom 4.

V nadaljevanju so prikazane nekatere sprejemljive različice zahtevanih delov znaka, ki jih uporabljamo za potrjevanje, da je bil lesen pakirni material, označen s takim znakom, obdelan po odobrenem postopku tretiranja. Nikakršna odstopanja od predloženega simbola niso sprejemljiva. Dovoljena so odstopanja od videza znaka, če so izpolnjene zahteve, opisane v tej prilogi.

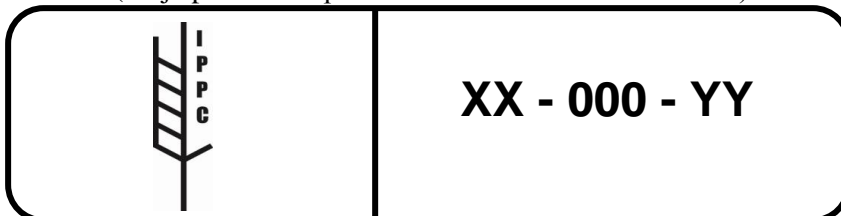
Primer 1

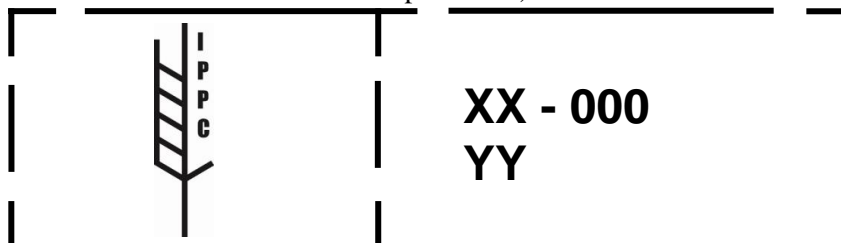
Primer 2

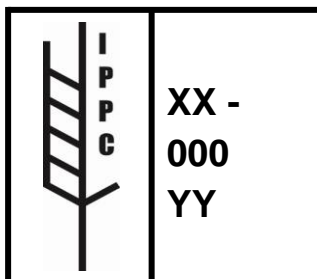
Primer 3 (To je predvideni primer znaka z zaokroženo obrobo.)

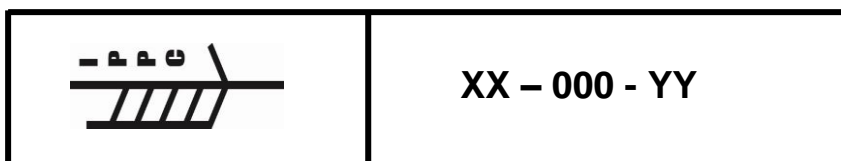
Primer 4 (To je predvideni primer znaka, nameščenega s šablono; obroba, navpična črta in drugi deli znaka so lahko izrisani s kratkimi presledki.)

Primer 5

Primer 6

Ta dodatek se uporablja samo za sklicevanje in ni obvezni del standarda.

DODATEK 1: Metode varne odstranitve neskladnega lesenega pakirnega materiala

Varna odstranitev neskladnega lesenega pakirnega materiala je izbirna možnost pri upravljanju tveganj, ki jo lahko uporabi NPPO države uvoznice, kadar ukrep v nujnem primeru ni izvedljiv ali zaželen. Za varno odstranitev neskladnega lesenega pakirnega materiala se priporočajo naslednje metode:

- 1) sežig, če je izdano zadevno dovoljenje;
- 2) globinsko zakopavanje na krajih, ki jih odobrijo zadevni pristojni organi (opomba: globina zakopavanja je odvisna od podnebnih pogojev in prestreženih škodljivih organizmov, vendar je priporočljivo, da meri najmanj dva metra. Nemudoma po zakopavanju se material prekrije in mora ostati zakopan. Upoštevati je treba tudi, da globinsko zakopavanje ni primerno za les, napaden s termiti ali nekaterimi koreninskimi patogeni);
- 3) predelava (opomba: predelava v iveri se izvede *samo* v povezavi z nadaljnjo predelavo in na način, ki ga za odstranitev zadevnih neželenih škodljivih organizmov odobri NPPO države uvoznice, npr. za proizvodnjo OSB plošč);
- 4) druge metode, za katere NPPO potrdi, da učinkujejo proti zadevnim škodljivim organizmom;
- 5) povratno pošiljanje nazaj v državo izvoznico, če je primerno.

Za zmanjšanje tveganj za vnos ali širjenje škodljivih organizmov na najmanjšo mero je treba brez nepotrebnega odlašanja izvajati metode varnega odstranjevanja povsod, kjer je zahtevano.